

ELŐFIZETÉS

ÉVI:
Egy évre 24 forint.
Egy hónap 2 forint.

VIHAROS:
Egy évre 28 forint.
Egy hónap 2 k. 40 f.

BEJÁRÓ:
4-hetesre postán soronként 20 Ft,
minden hóvétköznap 16 Ft.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 37.

KLADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Péntek, december 3

Csapataink elfoglalták Plevljét. (Elvesszük Montenegrótól is a Szandzsákat)

Budapest, december 2. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszintér:

Nincs ujság.

Olasz hadszintér:

Az olaszok megújították a Tolmeini hídfő és az attól északra a hegyen levő hadállásaink ellen irányított támadásaikat. Mrzli Vrh előtt az ellenségnek három, a Doljétiől északra fekvő hegygerinc előtt két előretörése omlott össze. Az olasz tüzéség a tolmeini völgykötőben lövi a harcvasalunk mögött fekvő községeket. A hídfő helyenkint újra pergőtűz alatt állt és igen nagy haderő ismételtén hasztalanul támadta. Az ellenség gyalogsága Oslaviánál megkísérelte, hogy a köd védelme alatt át törjön. 57. számú gyalogezredünk osztaga itt három rohamot vertek vissza. Egyébként nem voltak nagyobb gyalogsági harcok.

Délkeleti hadszintér:

Ma reggel bevonultunk Plevljébe. A várost szívós harcok eredményeként foglaltuk el. A Metalka nyergén előnyomuló hadosztály tegnap az ellenséget Boljanionál vissza vetette. A Pribojnál előnyomuló csoport rohammal vette be a Plevljétől északra fekvő magaslatokat egy hadosztály Jabukánál elérte a montenegrókat. A csapatokat a mohamedán lakosság örömrivalgással fogadta. Montenegróiak visszavonulása részben menekülésszerűen ment végbe. Egy osztrák-magyar felkészülési, Mitrovicától délnyugatra négyezer szerbet elfogott, két lövegét és száz lovat zsákmányolt. A bolgárok Djakova felé folytatják az üldözést. Hófer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya)

Bolianicot, Plevljét és Jabukát elfoglaltuk.

(Hazug orosz hivatalos jelentések.)

Berlin, december 2. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelentéi:

Nyugati hadszintér:

Arcvonal különböző részein folyt tüzéségi és akna harcokon kívül különös esemény nem történt. St.-Guainténtől északnyugatra motorhába miatt egy 2 fedelű repülő gép 2 angol tiszttel kezünkre jutott.

Keleti hadszintér:

A helyzet változatlan. November 29-én az orosz napi jelentésnek Illuxt és Kassimirszkynél folyt harcokról szóló leírása tisztán koholmány. Bothmer gróf tábornok hadserege az oroszoknak előrenyomult gyenge osztagait és elővédeit visszaverte.

Balkán hadszintér:

A Lintól nyugatra Bolianicot, Plevljét és Jabukát elfoglaltuk. Mitrovicától délnyugatra 4000 hadifoglyot és 2 ágyut szállítottunk be. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Olaszország „beszél” Szerbia érdekében.

Távirattal tudósítás.

Erkezett reggel fél 4 órakor.

Róma. Sonnino a kamarában a helyzetről a következőképpen nyilatkozott:

— Itáliát biztonságának, függetlenségének megvédése kényszerítette arra, hogy fegyvert fogjon. Ezért üzentek hadat a monarchiának. A Balkánon egyetértést akartak teremteni, de a központi hatalmak meghiúsították ezt a kísérletet. A diplomácia a Balkánon a katonai események hatása alatt kevés eredménnyel érhetett el. Az entente győzelmébe vetett hit a Balkánon megrendült. Bulgária lekicsinyelte előnyös ajánlatainkat és a központi hatalmakkal egyesülve óriási hadi felkészültséggel megtámadta Szerbiát. Olaszország és szövetségesei között osodálattal és a katonai és diplomáciai szolidaritás. Az olasz hadsereg isszonyu nyomása lehetővé tette szeptemberben az oroszok offenzíváját. A több hónapos szolidaritás hónapok óta, nyi város betelepítésével Olaszország hozzájárult az 1914. évi szeptember 5-ki londoni egyezményhez. Görögország magatartása aggodalmakra és egyenlenségekre adott okot. A helyzet azonban csakhamar tisztázódott. Görögország kijelentette, hogy jóakaratosan semleges. A bizalmas, szívélyes viszony csakhamar helyreállhat s akkor könnyen megoldhatók lesznek a szövetséges csapatok bánatlanságát, mozgási szabadságát, Szalonikét, az utvonásokat, az élelmezést érintő tüggőben lévő kérdések. Itália balkánpolitikájának főszempontja mindig Szerbia politikai és gazdasági függetlensége volt. Ez megterelő azoknak a követelményeknek, hogy Olaszország megtarthassa nagyhatalmi állását. Hogyha a monarchia politikailag és gazdaságilag igába hajthatta Szerbiát áthidalhatatlan akadály lesz ez az Adria tulsó partján való olasz gazdasági terjeszkedésnek. A háboru mulhatatlan célja a bős Szerbia függetlenségének helyreállítása. A szerbek kivezető utat keresnek ma a tengerhez. Itália a szatoniki-i expedíciós hadsereg táradozásai ellenére sem maradhat érzéketlen az Adria túloldaláról áthallatszóló segélykiáltásokkal szemben. A leggyorsabban megtesznek az olaszok mindent, hogy Péter király seregének segítséget nyujt-

hassanak a szövetségesekkel egyetemben. Biztosítják a szerb sereg élelmezését, felszerelését s koncentrációját. Olaszország várja a pillanatot, amely meghozza a szabadító ellenakciót.

Albánia sorsa szorosan összefügg az adriai tenger helyzetével. Lobogójuk jelenléte az Adria tulsó partján elősegíti ez irányú politikájukat. Olaszország a szilárdul eltökélt háborút minden erejével, minden áron a legnagyobb áldozatokkal is tovább fogja folytatni, amíg el nem éri nemzeti aspirációját, biztosíthatja a népek függetlenségét, az állandó béke alapfeltételét.

Lánczy Leó a Marta elnöke.

(Az aradi autó-gyár ujjaalakulása. — Alapítókezes és alapszabálymódosítás a rendkívüli közgyűlésen.)

Az Aradi Közlöny tudósítóiól

Arad, december 2.

Arad egyik legvirágzóbb ipari vállalata, a Marta autógyár mai rendkívüli közgyűlését nem lehet a sablonos részvénytársasági közgyűlések sorába venni. Magában a közgyűlésben külsőleg is kifejezésre jutott az az ünnepélyesség, amellyel a részvényesek átértékelték azt, a mit átértékelt Arad közönsége is: hogy itt egy már eddig is pompásan virágzó iparvállalatot és gyártelepet igazán nagygyá: a háboru után újjászülető nagy Magyarország egyetlen hatalmas automobilgyárává teremtő akcióról van szó. Kifejezésre jutott ez abban is, hogy a Marta-ba lépő új érdekelttség: a Benz és a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank megfelelően képviseltette magát a közgyűlésen, amely az alapszabályok módosítása és a részvénytőke felemelése után az igazgatóságba beválasztotta az új érdekelttség képviselőit is és az új igazgatóság a közgyűlés után tartott ülésében Lánczy Leót választotta meg a Marta elnökévé.

A közgyűlés lefolyásáról alábbi tudósításunk számol be.

A közgyűlést délben tízezer órákor Varjassy Lajos polgármester elnök nyitotta meg. Üdvözölte az egybegyűlt részvényeseket, konstatálta, hogy a rendkívüli közgyűlést alapszabályszerűen hívták össze. Letétbe helyeztek 11.182 részvényt, a közgyűlésen jelen van 19 részvényes, akik 11.171 részvényt képviselnek s így az határozatképes. A jegyzőkönyvvezetésére Rosenberz Miksa dr.-t, annak hiteltelítésére Jégessy Károly dr.-t és Múlek Lajos dr.-t kéri fel.

— A rendkívüli közgyűlés egybehívását — mondotta az elnöklő polgármester — főleg az tette szükségessé, mert a nagy, világhírű német Benz-gyár érdeklődéssel fordult a vállalat felé s részvényeink egy nagy részét megszereste. Ismerjük azokat a nehézségeket, a melyekkel a gyár akkor küzdött, amikor még Westinghouse-ék kezében volt. Már-már feladástól állottunk s hogy a gyártelep még is oly nagy mértékben felvirágzott, hogy most a híres Benz-cég érdeklődését is felkeltette, az elsősorban a Magyar Ruggyanta-

gyárnak és különösen azok igazgatóinak, Rechnitz Bélának és Piskler Károlynak (éljenzés) köszönhető, akiknek oly kiváló szakértőként sikerült a vállalat élére megszerezni, mint a milyen Haltenberger Samu (éljenzés). Amikor működésükért a részvénytársaság, de a város közönsége nevében is köszönetemet fejezem ki, egyúttal sajnálkozásomat fejezem ki afelett, hogy az igazgatóságból most kiválnak.

— A legnagyobb örömmel üdvözöljük a gyár új korszakát, amikor a vállalat a Benz s annak magyarországi érdekeltsége, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank érdekkörébe kerül s így oly páratlan közgazdasági tekintély fogja azt irányítani, mint amilyen Láncoz Leó (hosszszantertő sajos éljenzés). Nagyjelentős eredmény ez nemcsak a gyár — amelynek megnagyobbítását s exzelleneciáját már is terveztette — hanem egész Arad jövő fejlődése tekintetéből.

Az elnöklő polgármester ezután indítványozta, hogy a Marta-gyár alaptőkéjét, amely 12.000 darab 200 korona névértékű részvénytől, 2.400.000 koronából áll, 6000 darab 200 korona névértékű részvény kibocsátásával 3.600.000 koronára emeljék fel. A közgyűlés az indítványt egyhangúlag elfogadta.

Ezután Révész Jenő, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank aligazgatója az alapszabályok egyes rendelkezéseinek módosítását indítványozta s a közgyűlés a módosításokat egyhangúlag el is fogadta. Mint érdekességet említjük fel, hogy az alapszabályok módosításai között helyet foglal egy pont, amely szerint amennyiben az igazgatóság a nvereséből való alapszabályszerű tíz százalékos javadalmazása nem érné el a 30.000 koronát, az az üzleti költség-számla terhére egészítendő ki évi 30.000 koronára. Az igazgatóság saját hatáskörében dönt afelett, hogy egymás közt ezt az összeget hogy osszák fel. Ez az intézkedés is jele annak, hogy az igazgatóságtól nagy és beható munkát várnak. A közgyűlés a lemondott igazgatóknak az ideiglenes felmentvényt megadta, majd Rechnitz Béla indítványára a részvénytársaság igazgatóságába beválasztotta: Lánczy Leó valóságos belső titkos tanácsost, Brozien Richárd dr. titkos kereskedelmi tanácsost a német Benz igazgatóját, Variassy Lajos polgármestert, Nallinger Frigyes építészeti tanácsost, a német Benz igazgatóját, Michelmann Emil dr.-t, Heinrich Ferenc udv. tanácsost, Fábry Sándor dr. Acsev vezérigazgatót, Telek Sándor grótot és Káldy Jenőt, a Magyar Benz Automobilgyár igazgatóját. A felügyelő-bizottság tagjai lettek Delimanics Lajos torontáimegyei főispán, Strasser Gusztáv, a Magyar Benz igazgatója, Révész Jenő, a Kereskedelmi Bank aligazgatója, Siegescu József dr. udvari tanácsos, egyetemi tanár, Haber Károly Benz gyári igazgató és Maishiern Péter igazgató.

Káldy Jenő indítványára kimondotta a közgyűlés, hogy a felügyelőbizottság tagjainak honoráriumát személyenként évi ezer koronában állapítja meg.

Lukácsy Lajos a megjelent részvényesek nevében üdvözölte az új igazgatóságot és felügyelőbizottságot, majd Varjassy Lajos polgármester a közgyűlést berekesztette.

Nyomban a közgyűlést követőleg az új igazgatóság ülést tartott, amelyen elnöklő Lánczy Leó valóságos belső titkos tanácsost választották meg. Lánczy Leó megköszönve a bizalmat röviden ismertette programját, a mely a gyárnak nagyarányú kibővítését, produktumainak intenzív terjesztését és exportálását foglalja magában.

Sarraill tábornok válságos helyzete.

(A francia kormány a hadsereg mögé bujt. — Egy hadsereg telik a bujkálókiból.)

Váprai tudósítás.

Genf, december 2.

A párisi lapok érdekes részleteket közölnek a kamara legutolsó üléséről. Ezek szerint a radikális szociálisták a kormányt a balkán akció miatt megakarták támadni. Ettől a szándékuktól azonban, mikor megtudták, hogy a radikális párthoz tartozó Sarraill tábornok válságos helyzetbe került, elállottak. Az 1917. éviolyam behívása az ellenzéknek arra adott alkalmat, hogy Briandot hevesen megtámadják. Briand erre kijelentette, hogy ha nem szavaznak bizalmat, akkor másoknak engedik át a helyüket. A szélső baloldalon ezután valaki közbekiáltotta, hogy csak a proletárokat kéri a hátaiba, mire Briand azt válaszolta, hogy a lövészárkokban ninosen osztálykülönbség. Ekkor a jobb oldalról szólt közbe egy képviselő, hogy ha nem is sikerül a köztársaságot agyonütni, megpróbálják legalább a republikánusokat megölni.

Turner radikális szociálista és Aurioi szociálista ellenjavaslatot terjesztett be az 1917. éviolyam behívása tárgyában. E képviselők a törvényjavaslat tárgyalásának elnapolását követelték. Ha új emberanyagra van szükség, fedezze szükségletét a kormány a börtönből, akiknek létezése az ország szégyene. A radikális szociálisták a vita során visszavonták javaslatukat és csatlakoztak a szociálista párthoz. A javaslat előterjesztőinek párthívei közül többen nyilatkoztak a kérdérről és követelték a hadügyminisztertől, hogy a kormány határozott javaslatot tegyen a Dalbier-féle törvény alkalmazására vonatkozólag. Galliini hadügyminisztar azonban egy szóval sem válaszolt. A kamara ezután a szociálista Aurioi javaslatát négyesével szóval mártisanót ellen elvetette.

Az „erkölcsi bizonyítvány.” Bécseből jelentik: Winter Miksa szociáldemokrata képviselő érdekes cikksorozatot írt a Wiener Allg. Zeitung-ban Galiciában és Orosz-Lengyelországban tett utazásáról. A képviselő a többi közt a következő pikáns feljegyzést teszi közzé: „Egy galicai városban, mint titokban elmondták nekem, nagy savorba került a rabbinus, nemsokára azután, hogy az oroszokat elűzték. Házát napról-napra valóságos megmentőmolták a fiatal lányok és asszonyok. Valamennyien arra kérték, hogy adjon nekik bizonyítványt, a mely szerint az ellenséges megszállás idején a városban időztek s hogy az oroszok erőszakosságának áldozatai lettek. A rabbi eleinte jöhiszemően kiállította ezeket az „erkölcsi bizonyítványokat”, noha erre csak orvosi szemle után vállalkozhatott volna. Amikor azonban végül a város valamennyi asszonya és lánya esengett az irásért, megért tőtt a dolog a fejében s kivallatott egyeseket, hogy ugyan miért is van szükségük a bizonyítványra. Ekkor kiderült, hogy az oroszok hozzá sem nyúltak az asszonyokhoz, akik azon a „für alle Fälle” (minden esetre számítva) gyekoztek megszerezni a bizonyítványt.

Atveszi uralmát Kairóban a fez és a porosz sisak.

(„Made in Germany” a szent háború. — Sziatin pasa a központi hatalmak mellett. — Középfrika minden mohamedánja Anglia ellen.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 2.

Az angolok erősítik Egyptomot.

Konstantinápoly. Az Ikdam jelentő: Az Egyptom nyugati részén levő Tel-Elkebir nevű város körül az angolok nagy erőkkel munkálatokat folytatnak. Kairóhól, Szuezből, Port-Sajóhól és Alexandriából nagymennyiségű ömlesztett anyagot és hadiszert szállítottak Tel-Elkebirbe és ezenkívül mintegy kilencvenezer főnyi hadsereget összpontosítottak a város környékén.

Egyptom elfoglalásával Afrika a németek kezére kerül.

Amsterdam. A Nieuwe Rotterdamse Courant kairói levelezője, aki jelenleg Hollandiában tartózkodik, hosszabb cikkben foglalkozik az egyptomi helyzettel. Az érdekes fejtegetésekből a következőket adjuk:

Javíthatatlan optimisták és hátrésonzők teljes bizonyossággal számítanak arra, hogy a törhetetlen láncolatú megszorított négy központi hatalom által fenyegetett szuezi-csatorna révén végre kilátás nyílt a hátkára. Anélkül nem merné a nagy államférfi-harc kezdetét megvárni és inkább mártort nyitana a gazdaságilag kimerült Németországnak arra, hogy megfussa a békeháromszórt.

Ez két órból látszik valószínűlegnek. Egyintom tényleg olyan fontos állókártya a jelenlegi háborúban, akkor Németország ilyen nyílt kártyákkal lépne fel és időt hagyva ellenségeinek arra, hogy újból erőre kapjan?

Az ilyen jellegűek: „India felé”, vagy „az angol tengeri uralom letérése”, meglehetősen túleltéknek látszanak a szuezi-csatornára vonatkoztatva. Természetesen el kell ismerni, hogy az ut a Jávánál fogva fokához sokkal hosszabb, tehát ugy időben, mint számban, eljárási költségekben és minden egyébben, sokkal drágább. Ha most tényleg elvágnák Anglia előtt az indiai összeköttetés útját, akkor Anglia sokkal könnyebben tudná magát annak következményein túltenni, mint Németország a gazdasági elszigetelés következményein. A rendes Afrika-körüljárás nem sokára teljesen szerves lesz. Tokintetha kell venni, hogy mikor Anglia Észak- és Hátsó-Indiában megtelepedett, a Szuezi-csatorna még nem volt meg. Most tehát mindössze arról van szó, hogy több pénzt kell kiadni, hogy Indiába jussanak, de mit jelent ez ott, ahol milliárdokkal számolnak. Az ausztráliai és japáni forgalomra egészen kényelmesen lehet a Panama-csatornát felhasználni, ha nem zárja el újból valami földcsuszamlás. Röviden összefoglalva a helyzetet: a négyes ententére nézve nagy csanás és nagy szerencsétlenség volna Egyptom elvesztése, de még sem akkora, hogy ennek az eshetőségnek az elkerülésére, azonnal békét kössenek.

Vannak azonban más következményei a fardók országai esetleges elvesztésének, amire Angliának már most gondolnia kell. Akié Egyptom és Szudán is. Ez olyan következés, amelyet csak a Mahdi idejében nem vettek figyelembe. Nem szabad azonban elfelejtetni, hogy a kairói Mahdi uralma csak

szert volt elképzelhető, mert Egyptom akkor voltaképpen senkihez sem tartozott, sem a konstantinápolyi uralkodóhoz, sem a khedivéhez, sem a Gladstone-féle határozatlan angol uralomhoz. Mihelyt egy őrös kéz megjelent, a mohamedánok képzeltetésének és a Mahdi uralmának, akiknek lábat a kevéssé győződéses Kitchener a esodalkozó krokodiloknak vettette oda, vége szakadt. Ezek a mohamedán valóságok, akiknek száma rengeteg Afrikában, most valamennyien a központi hatalmak mellett állnak.

Biztosan állítható, hogy a jelenlegi mohamedán szent háború „made in Germany”, vagyis Németországban készült. De akkor viszont igaz az a megállapítás is, hogy az ilyen felirattal ellátott áru kelendőbb, mint a konkurrens áruja, tehát kelendőbb, mint a központi szent háború. Most rendszer is van benne és céljait.

Kétségtelen hogy tegnap napjal aztán, hogy a fez és a porosz sisak átveszi uralmát Kairóban. Elvett pasa a levegőbe rontott a kairói Gondon szobrot, ha neki ugy tetszik. De mindazok után, amit Elvett pasáról hallottunk, nekünk bizonyosok olyan passzif, mint ahogy kelendőbbnek. A Mahdi-Mullah a Szomáli-part megölt, aki meglehetősen rossz nem is olyan ostoba mint ahogy az angolok mondják a darfuri szultán és Középfrika minden mohamedán fejedelmé, azt fogják az alkalmes pillanatnak tartani arra, hogy végre egyszer leszámoljanak az angol erőszakos uralommal.

Nem szabad szem elől tévesztetni, hogy Sziatin pasa, az az ember, akinek segítségével Anglia a Sziadint „megnyitotta”, akinek egy-egynek több hatása van Nubiában és Ahasz-színben, mint egy egész hadseregnek, most a központi hatalmak oldalán harcol. Most az iszonyú partján van, azonban bizonyos szuezi-csatorna megkapja, hogy viszontlássák azt az országot, ahol tíz évig szenvedett fogságba, míg mindenható uralkodóvá lett.

Akkor megérthető, hogy Angol-Kelet-Afrika kellemtelen helyzetbe került, ennél is inkább, mert Német-Kelet-Afrika, amely eddig tartani tudta magát, délről támogatott a szakról közlekedő testvéreit. Keletafrikából a csaknem védtelen belga Kongo és Kamerunba vész az út, ahol a német hatalom még egyáltalán nem tört meg.

Lehet, hogy bőséppel tart, míg ennyire jut a dolog, azonban az entente hatalmak ez ellen nem tehetnek semmit. Ha Egyptomot megszerették a központi hatalmak, akkor egész Afrika, a délfrikai Unió kitérésével, az ő kezükre kerül.

Hogy Tripolisz Okesszere néve már elveszett, azt ténynek vehetjük. Ha hős a tripolizs Egyiptomból segítséget és municiót kapnak, akkor a franciák helyzete Tuniszban, Algírban és Marokkóban nagyon nehéz lesz. Ez mind fantáziának látszik, ne felejtjük el azonban, hogy egyszer már megtörtént, hogy egy keletről elindult vihar már egészen Toulouse kapujáig seperte végig az utat a hódítók számára.

A mohalmakosság mindenképp segíteni fogja a szabadióként érkező német-osztrák-magyar-török hadakat.

A kártyabűvész bankot ad.

— Leó mester bűvésze. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 2.

A múlt hét egyik napján egy aradi vendéglőben nagy bűvész-estély volt. Egy bűvész: Leó mester, mutatott be szemképrástató fogásokat a közönségnek. Különösen a kártyamutatványok tetszeltek a jelenlévőknek. Ott volt a nézők között egy az aradi élelő életben jól ismert ur is, aki szenvedélyes kártya játékos lévén, ezekkel a kártya mutatványokkal meglehetősen tudott betelni. Mindazon megkérte tudni, hogyan lehetséges az, hogy a kártya szemképrástatásból megismerett lapot Leó mester egy pillanat múlva megmutassa. Ha ezt valaki tudja — mondta magában, — ehhez bizonyos kártya lehet. Ő maga is megpróbált kifizetni a mester figyelmében. Elkérte a kártyát, aztán hoz vitte és a társaságban levő uraknak mutatta csak meg, hogy mit válasszon, amilyen alaposan meglepette és feladta Leónak, aki ekkorra már a másik kezében mutatta fel a kiválasztott lapot. A bűvész bűvésze máris megpróbálta a dolgot, rá abart vágni a nyíltságra, de lehetetlen volt. Csakdóssal támaszt a vendéglőből, mert biztosan remélte, hogy a szem tudományt feltálatlanul elejtetté és más hasznát is veszi a makkában.

Késő éjjel aztán lement lemondani a szem a mesterrel, aki egyik kártyában nagy sebességgel kifizető a föld asztalánál éppon mutatott. Az aradi ur gyorsan a focihoz szorult, felakasztotta kártyáját és azt kért nem mutatni, csak kifizetésével a tömegben kifizetői tartozását, hogy a bűvésznak majd mutasson ad. Leó mikor rá került a bankolás szívesen hallotta vendéget, aki először kifizető lemondott lapot a játéka. A mester kevert és leosztott az egyik játékosnak két lapot, a másiknak kettőt és megvárta kettőt.

Időigazító csand kifizető. A játékosok között. Igyon. Igyon „osztályos” ki a lapot, az egyik lapotól kivéve egy vonalat, a másik megismétli a dolgot a most Leóra kerül a sor, és a bűvészet csodája bizonyosan számít arra, hogy a mester lenni kifizető lesz. Némely csodálkozásra a bűvész csak két lapot tudott felmutatni, és pedig a makkában semmi a bankot elvették. A bűvésztől sokat váró csodája csandban marad és nagy gondolta, hogy az egész csak bűvésztől és arra való, hogy a játékosok bűvésznél. Pár perc múlva miután lement Leó mesterrel kifizető a bank adás, máris tovább lép a játéka, mert most már komoly játékos vár a kártya megmesterét. De az előbbi eseti izgalmas pillanatok közepette megismétlődött. Az aradi ur azonban már most sem ábrándult ki a bűvésztől, mert hiszen szan is látta, hogy a kártyának milyen felbatalmu ura, és most itt valószínűleg nem akarja, hogy észrevessék titkos tudását, ezért csak egyszer üt bankot, de akkor aztán nyugot. De hába várt: a bűvész partnerei egyre-másra nyartak, csak Leó mester és hiven kifizető bűvésze vesztettek vég nélkül. A nagy bűvész a makkában bizony egyszer sem tudta kifizető, hogy milyen kártyát vesz.

— Más a kártyakunsa és más a kártyajáték — konstataha lemondással a bűvésztől, most már nem olyan feltétlen esodlatával elvett aradi ur, akit csak az igazságtal, hogy a föld asztal mellett vívott estélyben a bűvész is egészen „legett”. Pedig Leó mester — ő tudja: miért — nem is hisz olyan feltétlenül a saját kártyatudományában.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Péntek: "Timár Liza"

Szombat: „Artatlan Zsuzsi” operett repris.

* Az aradfalvai iskoláért. Már jeleztük, hogy nagyban folynak az előkészületek azon nyarankor kezdés megtartására, melyet az izr. és leányiskola rendez dec. hó 5-én. vasárnap d. n. 4 órákor az Üreges Otthonban azon nemes szándékkal, hogy a tiesta jóvedelem az aradfalvi iskolák legyen. Belépőjegy, melyet Pékler Sándor könyvkereskedésében előre is vásárolható — 50 fillérről árusít a tantestület. Nemesek a nemes cél, de a kedves műsor is, melyet zene szám és tánc tarkítanak, megérdemeli a népszerűséget.

* Színházadás a hadbavonult hősek karácsonyi ajándéka javára. A magy. kir. honvédelmi miniszterium hadsegélyező hivatalától a következő tartalmu levél érkezett a társulathoz. Szendrey Mihálynak, az Aradi Nemzeti Színház igazgatója. „Őszinte örömmel vettem tudomásul igazságát annak és tisztelt társulatának Rávosz Ferenc úrral szemben kifejezett ama készségét, hogy a hadbavonult hőseink karácsonyi ajándéka javára a hó folyamán egy előadást működtetnek rendezni és ezen előadás bevételét a fentemlített nemes és hazafias célra juttatni. Fogadja már előre is igazgató ur őszinte köszönetem kifejezését és kérem mindazoknak előre is átadni, kik az előadásban részt vesznek, vagy bármily más módon támogatnak ama törekvésben, hogy karácsony estéje a táborban levők felett el ne vonuljon a nélkül, hogy azok az otthon maradtak meleg szeretetéről és élénk megemlékezéséről meg ne győződjenek. A hadsegélyező hivatal vezetője Kirchner es. és kir. altábornagy. A fenti nemes célnak áldoz a szótársulat, amikor minden lehetőséget megtesz az estnek egy erkölcsi, mint anyagi biztosítására, a közönség pedig bizonyára meg fogja ragadni az alkalmat, hogy ennek a nemes célnak minél fényesebb anyagi eredménye legyen. Az est műsora fényes és magas művészi színvonalon álló számokból lesz összeállítva.

* Színház hírei. Timár Liza kitűnő színészi előadásán új lemez Hódvégi Ernő, az orvos szerepében, a többi szereplők maradnak a régiiek. „Artatlan Zsuzsi” hosszú pihentetés után szombaton kerül színre ez a rendkívül kedves operett, melyben a csomó új szereplő vesz részt, így a címszerepben új lemez Horváth Mici, kinek ez egyik legkedvesebb szerepei közé tartozik, új szereplők még Járai Bóka, Barics, Járai S. a többi szereplők maradnak a régiiek. Győző Benkőné, Várnai, Polgár, Herold stb. Vasárnapi előadások. Vasárnap d. n. 3 és fél órákor. mérsékelt helyárral a Bob herceg nagy opetett van műsoron a főszerepekben Horváth Mici, Járai B. Győző, Barics, Szász Anna, Polgár, este 7 és fél órákor rendez helyárral „Tiszturak a zárdában” mulattató nagy operett kerül színre, a főszereplők: Horváth Mici, Járai B. Barics Járai. S. Polgár stb. Falhívás a t. bérlő közönséghez Kértnék a m. t. bérlők, hogy bérlőkük II-ik részletét a miniházi pénztárnál befizetni sziveskedjenek.

* Bolygó lelkek. (Seelen die sich nachts begeben.) Bizonyos, hogy elfogultsággal néztük az Urániában mindenkor az Illés Jenő bertini karrierjének fázisait, de ez az elfogultság jogos és komoly volt. Közülük való ember, magyar, a pesti utasíróasztalok közül származott el a ragyogó bertini tiltatásukba s ott becsületet szerzett magának. Férfias és verekvő életet koronázott karrierrel a sorsa. Ez a film legkiválóbb alkotása a kiváló rendezőnek. Mélyen járó, komoly, irodalmi értékű a témája, a megrendezés pedig a legképzettebb művészi munkák egyike. Berlinben méltóan nagy sikere is volt. A Berliner Tageblatt, a Börzencourir, a B. Z. am Mittag nagy irtak a filmről, mint amelyik egészen új utat nyit a kinematográfiába s illésről egy emlékeztet meg, mint a legkomolyabb jelentőségű filmrendező egyikéről. — Bródy Sándor Lyon Lea című hatalmas színművének film-felvételét legközelebb bemutatja az Uránia.

* A legújabb Nordisk dráma az Apollóban. (A kétlelkű ember — Fröhlich Elzával.) A mozibáráró publikum egymásután, szintén szűnet nélkül kopja az Apolló műsorán a világhíres Nordisk-filmgyár szebbnél-szebb művészi alkotását. Péntektől kezdve mutatja be az Apolló a Nordisk legújabb nagyvadású filmjét, „A kétlelkű ember”-t. A darabnak fővárosi premiere hatalmas sikert hozott. A lapok megállapították, hogy még a Nordisk-filmgyár sem, amely pedig kétségtelenül a kinematográfia legértékesebb eredményeivel dicsekedhetik, produkált hasonlóan nagyvadású s érdekesítő filmet. A dráma cselek-

ménye szeniálja iról munka, melynek fordulatait, eseményeit nem találja ki előre az ember, hanem minden fésenete külön megépítést hoz s végeáig fokozza az érdeklődésünket. Egyes jeleneteknél megáll az ember szívverése, olyanvíra izgató. A dráma szerepeit a legkiválóbb dán színészek játsszák. A női főszerep a gyönyörű Fröhlich Elza kezében van. A film kiállításá festőien szép s művészi nívón áll. A nagy Nordisk-dráma mellett egy három felvonásos szellemes vígjátékot és az új hadiképeket mutatja be az Apolló a pénteki új műsorán.

3

Románia szigoruan űrzi semlegességét.

(Aknazár a Dunán. — Csalódott az entente.)

— Távirati tudósítás. —

Bukarest, december 2.

A Jassyban megjelenő „Opinia” című lap írja:

Hivatalos kormánykörökben megerősítik, hogy a román kormány két hét előtt közölte Petrográdban ama határozatát, hogy Románia semleges marad és ennek következményeképen nem engedheti meg, miszerint idegen haderő román területen átvonuljon.

Arra vonatkozóan, hogy Románia el van határozva eddig megőrzött semlegességét továbbra is fentartani, döntő bizonyíték, hogy a Dunát aknazárral látták el úgy, hogy rajta, hadihajó már nem közlekedhetik.

A Dardanella-kérdés Románia semlegességének oka.

Bukarest. A bukaresti lapok közlik:

Az angol „Nation” című hetilap dühös cikket hoz Románia ellen. Ennek magatartását Szerbia és Bulgáriával szemben csekély értékűnek minősíti.

A falusi román nép — írja a lap — szegény és tudatlan, hadseregeben pedig nincsen helyes szellem. Emellett azonban megjegyzi a lap, hogy Románia érdeke a Dardanelláknál más mint Oroszorszáé.

A lap lemond ama reményről, hogy Románia a négyesszövetség oldalán lépjen akcióba, mert ha ez volna a szándéka, úgy erre Szerbia legyőzete előtt lett volna alkalom. A négyesszövetség nézve azonban az sem lehet veszélyes, hogyha Románia a központi hatalmakhoz csatlakoznak. Hogyha ezt a nagy orosz visszavonulás alkalmával cselekedte volna, akkor talán komoly következményei lehettek volna a csatlakozásnak. Most már elment a veszély. Az entente nem érheti el Romániát, de Görögországra tud nyomást gyakorolni és ez nagyban fog hozzájárulni, hogy Románia közbelépését megakadályozza.

Bratianu a román álláspontról.

Bukarest. A „Journal des Debats” Bratianu miniszterelnök következő állítólagos nyilatkozatát közli:

— Az összes balkáni államok közül csak Románia és Görögország maradt semlegesek. Ezen két ország, bár barátságos érzelmekkel vannak ellátva a szövetségesek iránt,

komoly okok miatt nem avatkozhatnak a háboruba, mert az végzetes következményekkel járhatna sorsukra. Románia meg van győződve arról, hogy semlegességével nemzeti érdekeinek leginkább használ. Mindazok a hírek, amelyek szerint Románia semlegessége bizonyos kötelezettségek következménye, egyszerű kitalálások.

Orosz csapatmozdulatok a román határon.

Bukarest. Radautzból jelentik a bukaresti lapoknak:

Tegnap Radautz város felett megjelent egy orosz aeroplán és mintegy tíz percig repülést eszközölt, majd áthaladt a Pruthon és a lipcani hangárnál alá szállott a földre.

Ugyancsak Radautzból jelentik a bukaresti lapoknak:

Lipcaniból nagyszámu orosz lovasság indult el orosz Ungheni irányába.

Tulceából jelentik az alábbi besszarábiai híreket a bukaresti lapoknak:

A renii kikötő kis arzenáljában a legnagyobb titokban dolgoznak egy űrhajó összeállításán, amelynek részeit hét vagonon szállították Odeszából.

Besszarábiában falragaszok után hívták be az 1907—1909. évbéli fölmentetteket katonai szolgálatra.

A renii katonai hatóság elhatározta, hogy azok az ifjak, akik az 1918. évfolyamba tartoznak és akiket csakis a jövő tavasszal szőitánának fegyverbe, december hó végén két katonai szolgálatra behívják.

Terményszállítás Romániából.

Bukarest. A közmunkaügyek minisztere közli, hogy megtette az intézkedéseket arra nézve, miszerint november hó 29-étől kezdődőleg a határon fekvő összes állomásokat nyissák meg a be- és kivitelenk vasuton történő eszközlésére.

Bukarest. Egyes lapok értesítése szerint a termények eladására és exportálására alakult központi bizottság és a német konzorcium között létrejött az elvi megegyezés az 50 ezer vagon termény vásárlására.

Az 50 ezer vagon terményt legkésőbb három hónap múlva szállítani kell.

Hogy a szállítás eszközölhető legyen, a német vasutak naponta mintegy 360 vaggont küldnek a román határ összes állomásra.

Lánczy Leó a háboru költségeiről.

(Előadás a fontosabb gazdasági kérdésekről. — Ünnepele az aradi kereskedelmi és iparkamarában.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 2.

Ma délben rendkívül érdekes esemény színhelye volt az aradi kereskedelmi és iparkamara díszterme. Déli tizenkét órakor fogadta a kamara Lánczy Leó belső titkos tanácsost, a budapesti kamara elnökét, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank elnökgazdáját, akinek társaságában volt többek között Heinrich Ferenc udvari tanácsos, a budapesti kamara alnöke és más budapesti notabilitások, akik a Marta közgyűlésre jöttek Aradra. A kamara dísztermét teljesen megtöltötték az aradi közélet előkecsései. Ott volt többek között Várjassy Lajos polgármester, Fábry Sándor dr. az Acev. vezérigazgatója, Just Ferenc Máv. ügyvezető és megjelentek az aradi pénzintézetek és nagyobb iparvállalatok vezetői, továbbá a kamara bel- és levelezőtárgyai, akik a legnagyobb érdeklődéssel hallgatták az ünnepelel elmondott magas nivóju beszédeket. Lánczy Leó ugyanis egy óra hosszán tartó előadásban ismertette meg az aktuális fontos gazdasági kérdéseket. Különösen nagy érdeklődést keltettek az ország pénzügyi helyzetére vonatkozó és a háboru után elkövetkező állapotot vázoló fejtegetései. Az ünnepelegről szóló részletes tudósításunk a következő:

(Az üdvözlések.)

A Marta közgyűlése után az ott résztvevő társaság kíséretében Lánczy az aradi kamarához érkezett, ahol legelelőnek Ottenberg Tivadar udvari tanácsos, elnök a következő értékes beszéddel üdvözölte:

— A legőszintébb öröm érzésével eltelve van szerencsém üdvözölni Excellenciát az aradi Kereskedelmi és Iparkamara nevében, mint annak elnöke és mindenekelőtt szives elnézését kell kérnem, hogy az általam vezetett kamara a háboru miatt nem tudja Nagyméltóságodat azzal a megkülönböztetett finnépelelyességgel fogadni, amint szeretné és amint az közgazdasági életünk kimagasló vezértérfiához teljesen méltó lehetne. Mi, akik Kegyelmes uram kitüntető látogatása alkalmából itt összegyűltünk, már eddig is valamennyien ismerjük Lánczy Leó v. b. t. t. urat, habár a jelenlévők nem is mindnyájan részeseülhetek ama szerencsében, hogy közvetlen közélről ismerhessék Excellenciád kiváló egyéniségét. Azonban azok is, akik csupán hírből, a működése révén ismerik Kegyelmességedet, eddig is tisztán látták kimagasló egyéniségét és felismerhették abban azokat a csodálatos értékeket, amelyek Lánczy Leó Excellenciáját a magyar közgazdasági élet egyik legkiválóbb szereplőjévé avatták a amelyek révén az ő neve ma már fogalomává vált. Hogy mit jelent az országnak Nagyméltóságod pénzügyi zsenialitása és bámulatos organizáló képessége, azt a most folyó világháboru mutatta meg legfényesebben. A hadviseléshez szükséges anyagi erő előteremtésében a jelenleg közöttünk tartózkodó vezérünknek igazán a legnagyobb érdeme van, mert az ő fáradsáttal működésének az ország összes pénzintézeteivel együtt lehetővé tette hogy összegyűljenek a hadsiker eléréséhez elengedhetetlenül szükséges milliárdok.

De nemcsak pénzügyi téren mutatta Excellenciád, hogy mit kell tenni az ország érdekében a háboru alatt a gazdasági élet irányító

tényezőinek. A lakosság élémezésének rendezése végett is sikra szállott és éppen az elmúlt napokban a budapesti kereskedelmi és iparkamarában tartott országos gyűlésen követelte, hogy a kormány ne hagyja magára a polgárságot és ne engedje azt a spekuláció martalékává válni. Excellenciád súlyos szavának remélhetőleg meg is lesz a hatása, hogy az intéző körök ezután nagyobb gondot fordítsanak az itthonmaradt lakosság általánosán ismert jogos kívánságára. Rá kell még mutatni arra, hogy Nagyméltóságod, mint a budapesti kamara illusztris elnöke, minden befolyását felhasználja a kereskedő és iparosok sorsának javítása érdekében. Részben az ő véleményének kikérése után rendelte el a kormány, illetve a hadvezetés, hogy a nélkülözhetetlen kereskedők és iparosok a háboru alatt ne hagyják el a polgári foglalkozásukat, hanem itthon gondoskadjanak hazánk gazdasági gépezetének zavartalan működéséről. Legelsősorban Nagyméltóságod befolyásának köszönhető, hogy sok kereskedelmi és ipari üzem nem volt kénytelen működését a háboru folyamán megszüntetni. Végül legyen szabad megemlékeznem arról: mit jelent Aradnak ez a tény, hogy Lánczy Leó Excellenciáját a Marta aradi automobilgyár elnökévé választották meg. Örömmel állapíthatjuk meg, hogy ezen körülmény Arad gazdasági életében óriási jelentőséggel bír. A Marta a pesti Magyar Kereskedelmi Bank negyvenéves elnökgazdájának vezetése alatt rövid időn belül olyan hatalmas vállalatá fog átalakulni, amilyenhez hasonló a szakmában keveset látunk majd országunkban. A munkások ezrei és a hivatalnokok tömegei fognak elhelyezést találni ebben a nagy jövőre hivatott gyárban és hogy milyen nagy jelentőségű befolyással vannak ezek a tények egy város életében, azt bővebben nem is kell részletezmem azok előtt, akik a külföld nagy gyáripari centrumaiban már többször megfordultak. Az az örvendetes valóság, hogy mi most körünkben üdvözölhetjük Excellenciát: bátran állíthatom, hogy Arad jövő életére messze kiható, igen nagy jelentőségű eseménynek tekintendő. Es mivel Magyarország egyik legnagyobb tekintélyű és rendkívüli befolyású vezértérfia került Araddal közeli nexusba, sietek megragadni az alkalmat, hogy e város pénzügyi, kereskedelmi és ipari társadalma nevében kériem meg Excellenciát: *kegyeskedjék városunk érdekeit mindenkor hathatós támogatásában részesíteni.* Abban a reményben végzem szavaimat, hogy az a kapcsolat, amely most keletkezett Nagyméltóságod és Arad között, igen hosszú életű lesz és ha kéreimünket meghallgatni méltóztatik, ez a körülmény nagyban hozzá fog járulni Arad fejlődéséhez és gyorsan végbemenő gazdasági gyarapodásához.

A nagy tetszéssel fogadott üdvözlő beszéd után Steiner Ferenc, az aradi áru- és értéktőzsde elnöke rövid felszólalás keretében méltatta a vendőnek az ország pénzügyi felvirágoztatása körül szerzett érdemeit.

Fábry Sándor dr. a Gyáriparosok Országos Szövetsége aradi fiókjának elnöke rendkívül tartalmas és lendületes beszéddel tetézte azt az elragadtatást, amely az előbbi két felszólaló nyilatkozatából áradt Lánczy felé.

Fábry dr. a következőképpen fejezte be beszédét:

— Magyarországon eddig nem is volt olyan irányzat, hogy a közgazdasági tevékenységet különösebben értékeljék. Az iparkamarának ez a ténye, hogy alkalmat adott nekünk rá, hogy itt összegyjünk és üdvözöljük Lánczy Leót, mutatja, hogy ez az irányzat terjed Magyarországon, hogy nemcsak a politikust, a hadvezért, hanem a tényező is, aki hivatva van a jólétet és az emberek boldogulását megteremtteni, kezdik már nálunk is felismerni.

(Lánczy Leó beszéde.)

Az üdvözlések elhangzása után Lánczy Leó megköszönte ezt a meleg ünnepelet, majd pedig rátért rendkívül értékes, valóságos tanulmányzámba menő fejtegetéseire:

— Méltóságos elnök uram, mélyen tisztelt uraim! Megindultságom és szószoki fogvatékoságom is akadályoz abban, hogy ugyan olyan ékes szavakkal válaszoljak azon meleg üdvözlésükre, amelyekkel engem szivesek voltak e pillanatban megtisztelni. Midőn idejöttünk én és igen tisztelt barátom, Heinrich kamarai elnök ur, jöttünk nemcsak azért, hogy eleget tegyünk annak a kötelességnek, amelyet az aradi kamara megtisztelő meghívása rótt ránk, hanem benső érzés sugallata is vezérelt ide, amely azt diktálta, hogy olyan időket élünk most, amidőn demonstratívum kell tüntetni amelltt, hogy a kereskedelemnek és iparnak, szóval az egész merkantil világnak össze kell tartani. (Ugy van.) Ez nem vonatkozik különben csupán a merkantil világra, az összetartozandóság érzete ápolandó az összes hivatási körök között és távol legyen tőlem az a szándék, hogy e tekintetben az egyes hivatási ágak között különbséget tegyek. De mégis mi, kereskedelmi és ipari körök, röviden szóva: merkantilisták jobban rá vagyunk szorúva, hogy összetartsunk, mint más körök, a melyek a tényleges hatalom birtokában nem szorulnak arra, hogy összetartás által annyira védjék érdekeiket, mint mi.

Ezután a drágaság kérdésére tért át:

— A drágaság problémájával — mondotta — az utolsó időben kicsit bővebben foglalkoztam kötelességszerűleg. Foglalkoztam vele, mert *mint minden ember, és is éreztem és tisztelem.* Ez indított arra, hogy élére álljak annak az akciónak, amely a drágaság leküzdését tűzte ki feladatául. De gyökeres segítséget a drágaság terén nem szabad várni, ez nem emberektől függő jelenség, nem egyes embereknek az akaratától függ, hanem az összes eredménye olyan eseményeknek és körülményeknek, amelyek minden ember befolyásán felül állnak és amelyeket emberi kéz megoldani vagy győzvitani nem tud. A miniszterelnök urnak teljesen igaza van abban, hogy nekünk, itthonmaradottaknak a drágaság éppen olyan háborus jelenség, mint künn a lövészárookban a háboru hő katonáinknak, nekünk meg kell küzdenünk, jól-rosszul, szenvedve és eltűrve azokat a jelenségeket, melyeket a háboru egyrészt, másrészt bizonyos gazdasági körülmények is előidézték és amelyeknek elhárítása az emberi erőt túlhaladja. Amit mi várhatunk a drágaság tekintetében az nem más, mint hogy több következetesség, több erő és tisztánlátás hozassék be az egész élémezési politikába. Ezzel még az áruk talán lényegesen nem esőkennek, de bizonyára az a közmegegyezés fog beállni, hogy van egy osztó igazság, amely kellő bölcsességgel és kellő igazságérzettel gondoskodik arról, hogy abból a kevés készleiből, amely egyes cikkekben megvan, mindenkinek valami jusson. A

kormányának feladata vigyázni rá, hogy visszaélésekkel a súlyos helyzet ne élesedjék ki és ne rosszodjék. A most megindult budapesti akció pillanatig sem táplálta azt a reményt, hogy a drágaságot ki fogja küszöbölni, csak azt óhajtja, hogy az életmódi politikában jövőre több rendszer legyen és a kormány nagyobb szigorral örködjék a visszaélések ellen.

Rámutatott esután szokra az óriási pénzügyi feladatokra, amelyek a háboru befejezése után Magyarországra várnak.

— Hiszen milliókról beszélünk most — mondotta — egy országban, ahol eddig, ha százmilliókról volt szó, már rendkívüli erőfeszítés kellett, hogy ezt előteremtjük. Milliókról beszélünk, pedig az országnak nagy tőkeereje és tőkegyűjtése fog rámenni arra, hogy azokat a milliókat, amelyeket mostan felvesszünk és amelyeket elköltünk, be is tudjuk szerezni. Jelenleg a monarchia költ havonta körülbelül egy és egynegyed milliót és átlag lehet mondani, hogy ennyi is lesz — kezdetben valamivel kevesebb volt — a havi kiadásunk. Ha a háboru eltart még pár hónapig, mondjuk kezdetétől számítva összesen két évig, még a béketárgyalás idejét is bele kell venni, hiszen addig nincs lefegyverkezés, amíg nincs béke, akkor körülbelül harminc millióra rug az az összeg, amit a monarchia költ csupán a háboru befejezéséhez. Vegyük, hogy Magyarországra esik ebből körülbelül 10—12 millió, most tessék még ehhez hozzávenni a revalidációs költségeit, az állami intézményeknek az új rekonstrukcióját, az államvasutak és közutak helyreállítását, az elpusztított vidékek falvainak felépítését, a katonai kórházak kiegészítését és a háboru tapasztalatainak érvényesítését, belekábül az ember feje és képrájk a sema, ha elgondolja, hogy Magyarországnak, talán keveset mondva, tizenöt millió pénzre lesz szüksége, hogy a háborunak összes következményeit valahogyan el tudja rendezni. Tizenöt milliónak előteremtése olyan rendkívüli feladat, amelynek nagyságáról akkor méltóztatnak meggyőződni, ha elgondolják, hogy három hadikölcsön négy milliót eredményezett. Tehát még tíz-tizenegy millió előteremtése kell, hogy a magyar gazdasági életnek legsürgősebb feladatai közé tartozzék. Hangsúlyozni kívánom, hogy külföldi segítségre nem lehet számítani, egyedül Németországtól várhatunk joggal anyagi támogatást, de tíz milliót, vagy ötöt aligha fognak kölcsönözni és én tudom, milyen nehézségekkel jár a németek lakárákoságát a tekintetben megtörni. Igaz ugyan, hogy joggal védekezhetnek azzal, hogy rájuk is nagy feladatok várnak a háboru befejezésével. A tizenöt milliónak csak a kamatja kötsz körülbelül egy milliót, ami jóformán többet jelent, mint eddigi direkt adósszolgálatásunknak a dupláját. Hogy a háboru után ránk váró pénzügyi feladatokat megoldhassuk, szükségünk van adózóképességünk emelésére, amelynek egyik eszköze lehetne az ipar expansív törekvéseinek támogatása.

A Németországgal való vámanló kérdésében kifejti, hogy szükséges a szorosabb gazdasági kapcsolat Németországgal, de ennek csak a magyar gazdasági szuverenitás esorbítása nélkül szabad megtörténnie. Az Ausztriával való kiegyezést illetőleg tiltakozik hosszú lejárata kiegyezés megkötése ellen, mert nincs olyan ellenérték, amely ezt ellensúlyozni tudná. Különösen azért kell ezt erősen hangsúlyoznunk, mert máris tapasztalható egyes osztrák körök prepotenciája.

Ezután megemlékezett Arad gazdasági jövőjéről:

— Arad városa — mondotta — már ma nagyon szép ipari géppont. Amint szerény erőmből telni fog, azon leszek, hogy az a gyönyörű kezdet mindjobban kifejlődjék, ami annál eredményesebben lesz lehetséges, minél nagyobb szakértelemmel és ügybizalommal fogja ez a nagyérdemű kamara felismerni és követni azt a gazdasági irányt, amely Arad városának és környékének ipari fellendülését előmozdítani alkalmas. E kérdés körül számos

új eszmét lehet felvetni. Figyelmeztetni kell az ifjuságot, hogy ne tóduljon a lateiner pályák felé, hanem ipari és kereskedelmi téren keresse magának érvényesülést.

Végül őszinte köszönetét fejezte ki a meleg ünnepséért, amelyben becsületes gazdasági törekvéseinek méltánylását látja.

Ottenberg Tivadar elnök megköszönte a kiváló vendégnek magas nivóju előadását, melyet igaz gyönyörűséggel hallgattak a jelenlévők.

Románia végleg visszautasította az orosz követeléseket.

(Bécsben bejelentette a román követ-kormányja elhatározását. — Bluff volt az orosz csapat összevonás. — Oroszország nem vonul a Balkánra.)

— Távirati tudósítás. —

Berlin—Szófia, december 2.

Románia fegyverrel védi semlegeségét.

Berlin. A Lokal Anzeiger a román helyzetről a következő információt nyerte: A Dunának a románok által leendő elzárása igen fontos esemény. Most már kétség kívül, hogy Románia Oroszország unszolásának ellenállt és végleg visszautasította az orosz követeléseket. Románia további semlegességét alig lehet kétségbe vonni.

Szófia. Hír szerint Románia, miután a Dúnát aknákkal elzárta, Bécsben, Berlinben és Pétervárott tudomásul adta követeli utján, hogy az orosz csapatok átvonulását valamint a Dunán való csapatszállítását semlegessége megsértésének tekintti és ez ellene fegyverrel fog védekezni.

Oroszország elhúszta a balkáni expedícióját.

Szófia. Azt a hírt, hogy Oroszország Besszarábiából Románián át bolgár területre akar betörni, román rusz szotilek terjesztik, a romániai közhangulat meglepetésére. Több mint valószínű, hogy a hírek semmitéle reális alapja nincsen. Igaz, hogy Oroszországnak a román határon koncentrált hadereje 200—300.000 főre rug, e hadsereggel azonban nem nyomulhat előre, mert a sereg ellátásáról, élemezéséről nem tud gondoskodni. Bukovina és Keletgalicia felől bármikor katasztrófa érhetné ezt a sereget, amely az immár felszabadult bolgár haderővel is szemközt találná magát. Ha Oroszországnak módjában állott volna, ity expedíciós hadsereget a Balkánra küldeni, akkor tette volna ezt, amikor még Szerbia fennállott. Ma, Szerbia eltiprása után, semmi esetre sem vállalkozhatik ilyen feltétlenül siralmas végű kalandra.

Osernovio, december 1. A besszarábiai orosz csapatösszpontosításról érkezett riasztó híreket katonai körök mindjárt kezdetben meglehetősen szkeptikusan fogadták. Hiteles jelentések alapján megállapítható, hogy az erre nézve elterjedt hírek tényleg alaptalanok voltak és csak az volt a céljuk, hogy Romániát időelőtti elhatározásokra bírják. Az ugynevezett csapatösszevonások a következő tény-

re redukálódnak: A Cartoryjszk és Voltynia közelében megvert orosz csapatok maradványait újabb szervezés céljából Besszarábiába vitték. Ezenkívül újabb erőket is hoztak oda a támadt hézagok kitöltésére. Ez az egész haderő legföljebb 80.000 emberből állott és az utóbbi napokban részben a bukovina—besszarábiai határra, részben pedig a Dnyeszter—Szerethfronttra vitték őket. Ezek a csapatrészek a legutóbb behívott évjáratokból állanak, gyalogság, rendes lovasság és aránylag nagyszámu tüzérség és repülőgépek felett rendelkeznek.

Olasz lapok előre hirdetik a „nagy haditervet.”

Milano. A „Secolo” az oroszoknak Bulgária ellen való készülődéséről a következő adatokat kapta: A fővezér tényleg Kuropatkin tábornok és Ratko Dimitriev Rigánál marad mindaddig, amíg az oroszok nem látják alkalmasnak az időt és talajt arra, hogy Ratko Dimitrievet Bulgáriába hozzák abban a reményben, hogy élére álljon azoknak a bolgároknak, akik hajlandók a németek ellen küzdeni. Ez azonban csak mellékes feltétel. Tény, hogy Kuropatkin vezérlete alatt körülbelül százötvenezer katonát összpontosítottak Izmailban és Kiliában az orosz Dunaparton a román határnál, továbbá százötvenezer katona van összpontosítva Odesszában. A cél az, hogy a tenger és szárazföld felől egyszerre kezdjék meg az orosz akcióit. Az oroszok második flottadivíziója és számos tengeralattjáróból álló külön osztágy Várnát és Burgaszt fogja blokád alá venni és ezzel egyidőben Albánia felől az olaszok a Vardar és Monasztir menti francia és szerb csapatok is akcióban maradnak. Ez Sarraill tábornok terve és erre vár, mielőtt ő is támadásba meene át csapataival.

Bern. A Duna partján levő Renit orosz haditáborra változtatják. A kikötőben egész sor szállító hajó várakozik, hogy adott jelre ismeretlen rendeltetési helyükre vigye az orosz seregeket. Reni és Galac között minden közeledés megecsakadt.

Tábori előfizetőink és olvasóink b. figyelmébe.

Miután tábori postautalványon az írásban közlemény nincs megengedve, arra kérjük azokat, akik a háboruból pénzt küldenek, hogy egyidejűleg külön levelező-lapon jelezzék, hogy az összeget milyen célból küldötték.

Montenegró északi részét meghódítottuk.

(Sarrail tábornok egész akciója sikertelen. — Angol jelentések Monasztir elestéről. — Korán örült az entente diplomáciája sikerének.)

Társasági híradás.

Budapest—Lugano, dec. 2.

Plevljét elfoglalták.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Az erős fagy és a nagy hóesések dacára, Montenegró ellen szakadatlanul folynak operációink. A magyar és osztrák csapatok Plevljét elfoglalták. Montenegró északi részének egy jelentékeny darabját ragadtuk el ilyenformán az ellenségtől. A hatalmas hegyekkel sűrűn megrakott terep mérhetetlen nehézségeket gördít a támadók elé, akiknek a meredek hegyoldalakon és mély szakadékokon sok helyen több méteres hóréteg között kell küzdeniük. Azt a sikert tehát, amelyet csapataink itt elértek, a legnagyobbra becsülhetjük.

A bolgárok déli frontján is kedvesen alakul a helyzet a szövetséges csapatokkal szemben. A bolgárok a következő fővonalat tartják megszállva: Prizrend, Kalkandelen, Krosova, Krusevo, Prilep, Gackó. A Cserna-folyó, amely Gackónál torkollik a Vandarba, a Selva Planina hatalmas hegytömbje következtében tekintélyes ívet ír le déli irányban. A Selva Planina Veleztől Prilepen át csaknem Monasztirig terjed. A franciák és angolok a Cserna-folyó keleti partján a torkolathoz közel táboroztak, a szerbeket azonban Prileptől délnyugatra egészen Monasztirig sikertelt visszavetni, tehát ilyenformán a Cserna tulsó partján harcolnak a bolgárok. Hogy ezt ilyen könnyűszerrel végrehajthatták, annak oka abban van, hogy a Selva Planina tökéletesen elválasztotta egymástól a szerb mellékcsoportot és az angol-francia főerőt. A szerb operációs terület, itt, amennyiben erről még beszélni lehet, az albán-görög határszögletre szorítkozik a Monasztir Resna—Ohridavonaltól délre. Sarrail tábornok egész akciója már ma sikertelenné helyezhető. Az angolok és franciák, valamint a még meglevő szerb erők csak igen rövid ideig tarthatják magukat a görög határon.

Angol lapok Monasztir elestéről.

Luganoból jelenti az *Est* tudósítója. A *Corriere della Sera*-nak jelentik Monasztirból:

A bolgárok kiverték a szerbeket toponcianii állásukból. Monasztir sorsa már eldőlt, bár a szerbek, akik hat kilométerre vannak félkörben a város előtt, még védekeznek. Elhatározták, hogy a végsőkig védik a várost.

A *Corriere d'Italia* egy athéni távirat alapján azt jelenti, hogy Monasztir már elesett.

A *Giornale d'Italia*-nak azt jelenti Athénből, hogy Vasics ezredes még védi a várost, de a bolgárok már átkeltek a Karasu (vagy másképp Cserna) folyón. A szerb hadsereg főrésze Elbasszán felé menekült. (Az *Aradi Hírlap* tudósítója azt az értesülést nem erősítette meg. A szerk.)

Fogságba estek a szerb képviselők.

Rotterdam. Szaloniki jelentések szerint az entente nagy megerősítéseket késett Szaloniki körül. A csapatok partraszállása már tart. Negyven tagja a szerb skupstinának Szalonikibe érkezett. A többieknek nem sikerült elmenekülni.

Ehenhal a vándorló szerb nép.

Genf. A párisi *Journal* még a múlt évben elküldötte egyik riporterét, Barbyt Belgrádba, hogy a szerb főhadiszállásról tudósítson a hadieseményekről a lapjait. Barbynak az utolsó hetekben teljesen nyoma vészett, egyetlen hírt sem küldött, míg végre november 28-án táviratának egy töredéke érkezett Párisba, amely így szól:

November 19. A szerb hadsereg főhadiszállása Mitrovicára érkezett, amely fele uton van Prizitina és Monasztir között. Micsoda nehézségekkel küzdöttünk idáig! Micsoda nehézségekkel kellett megbirkóznunk, amíg átjutottunk a hegyeken Krajevóba és Raakába! Ezen az elveszett országrészen már egy hónap óta bolgong a lakosság hajlék nélkül. Nyomorúságos hordája a népeknek, amely éhséve tovább vonszolja magát az esőben és a sárban. A menekülőknél egy százhuszonöt fős csoportja tízenkét napig gyalogolt, míg Krajevóba Prizitina felé jutott. Senkinek sincs már kenyere és az éhség kezeti egyre tovább ezt a népvándorlást. Az országot mentén a kicsinyek és gyengék összeroskadtak és meghalnak a kiemelésből. Mivel a visszavonuló tüzérségnek és a trónnak utat kell teremteni, a parancsnokok kénytelenek a menekülő néptömeget letéríteni az országútról. Magam láttam, hogy az elvonult szerb katonák, akik látták ezt a esivszaggató jelenetet, tehetetlen kétségbeesésükben sírva fakadtak.

A szerb sajtóiroda Valonában van.

Szaloniki. A szerb sajtóiroda Valonába költözött. Valonában adják ki a szerb hivatalos jelentéseket. Közelálló tehát az a feltevés, hogy a szerb főhadiszállást ide helyezik, míg a kormány székhelye Szkutariban marad.

Elégedetlen az entente a görög válasszal.

Páris. A *Petit Parisien* bevallja, hogy a görög válaszjegyzék a négyesszövetség által követelt garanciák tekintetében nem oly mértékben kielégítő, mint az, az entente diplomáciai sikerei után kívánatos volna. Lehetséges azonban, hogy a gyakorlatban az athéni kormány engedelményeit igénybe veszik még mielőtt a kormány azokat írásban megadná. Mindenesetre teljesebb nyilatkozatot kell követelni Skuludiszról, mert a válaszjegyzék talányszerű.

Ujabb feszültség Athénben.

Genf. A francia sajtó Athénből hivatalos értesítést kapott, amely szerint hirtelen feszültség támadt a görög kormány és az entente között. A négyesszövetség diplomáciai köreiből

az a nézet uralkodik, hogy a mostani helyzet nem tartható tovább és hogy a görög kormánynak határozottabb feleletet kell adni, mint a hétélfőn átnyújtott válaszában tette.

London. A „Daily Mail” tudósítója Monasztirban beszélgést folytatott Coochin miniszterrel, aki a többi között kijelentette, hogy azt hiszi, hogy Görögország előbb újabb diplomáciai lépés nem lesz szükséges, mert Görögország elvben már lemondta, hogy a hársai értékesítés megállapított semlegesítési rendelkezéseket nem tartja be betti szerint. Ami a szövetségeseknek a görög határon át való esetleges áldoztatását illeti, a görögök nem hiszik, hogy erre sor kerül.

Görögországban behívták az összes tartalékos tiszteket.

Lausanne. A *Secolo* beavatottforrásból értesül a következőkről:

Kitchener lord a görög kormányt az entente-hatalmak közértesítésében nevében jegyzék formájában egy javaslatot tett, amelynek feltételien teljesítését kívánják a görög kormánytól és elfogadás esetén különböző súlyos büntetéseket helyeznek kiállításba. A javaslat pontjai a következők:

1. Görögország demobilizálja hadseregét.

2. Görögország vonja vissza csapatait azokról a görög területekről, ahol jelenleg angol-francia csapatok állomásoznak.

3. Akadályozza meg Görögország, hogy német hajók, vagy tengeralfutók a görög partokon benzint és élelmiszereket vehessenek fel.

4. Bevezetik bele Görögország abba, hogy a görög partok egész vonalán az entente csapatai teljesítsenek őrszolgálatot.

Az a válasz, amelyet Görögország az entente szigorú követeléseire adott, még ismeretlen.

Görögország újabb katonai intézkedéseket léptetett életbe, amelyeket igen sokan a Kitchener lord által előterjesztett javaslatokkal hoznak összefüggésbe. A görög hadügyminiszter ugyanis behívta szolgálatra az összes tartalékos tiszteket, az évjáratra való tekintet nélkül. Görögországnak jelenleg egy tőlmillió embere áll fegyverben.

LEGUJABB.

Erkezett 8 órakor.

Kopenhága. Az *Extrabladed* írja: Olaszországban nagy érdeklődéssel várják az elkövetkezendő eseményeket. Nyílt titok Olaszország szőles köreiből, hogy már beletáradtak a háboruba, amely a lakosság között sohasem volt népszerű, annyival inkább, mert a háboru eredménytelensége kedvezőtlen hangulatot teremtett.

Hága. A *Morning Post* athéni levelezője jelenti: Szkuludisznak az a szándéka, hogy teljesíti a szövetségesek kívánatait, ha semlegesítéspolitikája nem szenved osorbát. A kormány sajtója egyidejűleg azt állítja, hogy Görögország Szalonikát nem árthat ki.

Róma. Italia háborus költsége eddig meghaladja a négy milliárdot.

Anglia önzése a béke akadályá.

(Nagybritannia kizsákmányolja Franciaországot. — Ellenségünk kifőzöttsége. — Oroszország kimerült.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 2.

Kereskedelmi konkurrenciá miatt vérzik Európa.

Köpenhága. A londoni Labour Leader-nek ezt írják Párisból: „Ugy látszik Nagybritanniának keves ideális oka van arra, hogy a háborút folytassa. Biztosítottak engem arról, hogy Nagybritannia nem hajlandó korai békére, bármilyen kedvező feltételeket kínálnának is, mert azt hiszi, hogy egy korai békével Németország kereskedelme és ipara ismét gyorsan jábra kapna. Hogyha Anglia csakugyan addig akarja folytatni a háborút, amíg Németország teljesen meg nem semmisül, akkor az egész világ előtt úgy fog feltűnni Anglia, mint aki földulta egész Európát, csak azért, hogy megszabaduljon veszedelmes kereskedelmi vetélytársától. En nem hiszem, hogy a brit nép magára vegye ennek az ódiumát. Párisban szinte általános az az aggodalom, hogy Nagybritannia a maga hasznára ki akarja zsákmányolni Franciaországot. Különösen a francia fővárostól távolabb eső vidékeken Nagybritannia teljesen elvesztette népszerűségét.”

London. E. D. Morel, az ismert angol író, ugyancsak a Labour Leader lapján azt fejteti, hogy Angliának elsősorban jobban kellene megvárnia Németországot, mert csak a németek és angolok közötti gyűlölet az, ami a közeli békét megakadályozhatja.

— „Ha a háborút — írja — nem akarjuk a végkimerülésig folytatni, ha nem akarjuk, hogy a háború után még hosszú korszaka következzen a fegyveres békének, akkor arra kell törekedni, hogy megismerjük és elfogadjuk a német népesség példáiának okait. Még más országok hadat viseltek Mordzsiában, Észak-Afrikában, Észak-Indiában és Mexikóban, addig Németország, hányar tökéletesen fel volt fegyverkezve a hágrszóitára, így kezezték a legnehézebb békét megteremtési népe számára, hogy lehetővé tegye a kereskedelem- és ipar-párhuzamú nagy kifejtődését. Az elmúlt huszonegy év alatt Németország külkereskedelme nyolc és fél százalékkal emelkedett. Angliáé pedig csak négy százalékkal lett magasabb. Ez a legjellemzőbb különbség, ami Németország és Anglia között fennáll.

Oroszországnak minden mindégy.

Pétervár. A „Novoje Vremja” jelenté: A cárné által alakított segítő-bizottság a háború kezdetén óriási tevékenységet fejtett ki, azonban ez a tevékenység most már egészen elhalt. Azok a termékek, amelyekben négyben ezernyi hölgy foglalkozott, újságok és észrevetők, hogy az egész lakosság teljesen beletáradt a társadalmi munkába. Minden családnak megvan már a vértünetát és mindannyiuknak meg van a maga gyáza.

Savannek dumaképvisele, a „Kievljanin” című pétervári folyóiratban „A kimerült Pétervár” címen cikket írt, amelyben rámutat arra, hogy az orosz főváros ma már közömbös. Nemcsak az egész lakosság, hanem a képviselők és a hírlapok is kimerültek. Az egész orosz világon az apátia lett ura. Mindenki elégedetlen. Mindenki lázadzik, de minden energiát nélkül. Egymást gyalázzák az emberek és a kormányosi osztályok. A kormány tagjai azt állítják, hogy a дума pénzügyi bizottsága keveset dolgozik, úgy, hogy a plenum elé egyetlen kész javaslatot sem terjeszthetett elő. A budget-bizottság viszont arról panas-

odik, hogy a kormány a kiadásokról és a bevételről még nem készített kimutatást és ilyen kimutatások hiánya a bizottság munkája teljesen megakad. A sajtó szintelen és teljesen felhagyott a kritikával. Az ország hallgat, ami azonban nem jelenti azt, mint hogyha megerőszellett lenne. Csakis azért néma, mert érzé a háború fontosságát és nem akar emiatt nehézségeket gördíteni a kormány elé. Az apátia szinte a fatalizmussá fokozódott, amelynek az a jelzője: Jöjjön, aminek jönnie kell. A társadalom a bürokráciát teszi felelőssé a jövőért.

Stockholm. A Rises cikket közöl Rigáról. E szerint a lakosság csak akkor nyugodt, hogy ha rossz az idő, mert ilyenkor elmaradnak az ellenes repülők. A fértlakosságot józanosságra kényszerítették az alacsony árral. Livland kormányzója elrendelte, hogy mindazok a férfiak, akiknek nincs foglalkozásuk, a katonai hatóságok rendelkezésére álljanak. Mivel a Kurlandból Rigába menekült nemességnek és a vagyonosabb rigaiaknak semmi kedve sincs a sánomunkákra, ház mestori, kereskedelmi és egyéb állásokat vállaltak. A rigai újságok száma papirhiány miatt nagyon megcsökkent. A Novoje Vremja szerint Arno Wolff mérnököt, Göbel ügyvédet és Lautmana poigárt Rigából Irkutka száműzték.

HIREK. LEGÚJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Külön törvény az állami tisztviselők hadisegélyéről.

Budapest. A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délután ülést tartott, amelyen Tisza István gróf, Teleszky János, Harkányi János báró, Sándor János és Balogh Jenő miniszterek és a szakreferensek vettek részt. Az indemniti javaslat tárgyalásánál a pénzügyi bizottság Hegedüs Lóránt indítványára Tisza István gróf miniszterelnök hozzászólása után úgy határozott, hogy az indemniti törvényjavaslat tárgyalására a házszabályokban megállapított korlátozott tárgyalási időre való tekintettel az indemniti javaslatból a közszolgálati alkalmazottak háborús segélyére vonatkozó rendelkezések vétessenek ki s külön javaslatlan összetölgatva terjesztessenek a Ház elé.

A képviselőház közgazdasági bizottsága Voinich István elnökletével ülést tartott, amelyen megvitatták az iparfejlesztési törvényt. Hantos Elemér azt fejtegette, hogy a törvény nem biztosítja eléggé a magyar ipar fejlesztését. Harkányi a felszólalásra azt válaszolta, hogy a nagy viták a mai viszonyok között elkerülendők és ezért kéri a javaslat változatlan elfogadását. A bizottság az összes tárgyalás alá került javaslatokat elfogadta.

— **Aradi hírek Belgrádban.** A megölt Szecsbai fővárosában magyar tisztok teremtenek rendet. Egy aradi főhadnagy, aki tavaly is részt vett a Belgrád alatti harcokban és ott súlyosan megsebesülve tért haza, most a véletlen folytán ismét a szerb fővárosban teljesít szolgálatot. Hadvezetőségünk — írja — már hozzá is látott a háború okozta pusztítás elhárításához. A fővárosban maradt polgári lakosság sorsát könnyebbíti meg a katonai parancsnokság és a normális élet visszatérésének legfőbb feltétele, a megromlott házak és utcák kijavítása serényen folyik.

— **Elutazott a Marta új elnök.** Lánosz Leó az est folyamán megjelent a színházban, ahol a „Legénybucsu” első felvonását nézte végig. Kilenc órakor autómobilon az állomásra hajtatott a fél tíz órakor Fábry Sándor dr. színtársulatában, amelyet az Arsv. vezérigazgatója előkézenyen rendelkezésére bocsátott, a személyvonattal visszautazott Budapestra.

— **Merényket Take Jonescu ölt.** Barabosból jelentik: Take Jonescu öltén állítólag merényletet követett el, írja a ruszofil román sajtó. Take Jonescunak az Athéni-utcsában van a magánlakása. A napokban, az esti órákban egy autómobil haladt el a ház előtt, valaki kihajolt az autóból és kődobásokkal bezúzta Jonescu ablakait. A ruszofil sajtó szerelmé mártírt csinálni Jonescuból és merényletet emleget. Bizonyos, hogy a titokzatos auto-utasnak határozott céljai voltak, de hogy ez az ellenpárt részéről történt volna, az valószínűtlen. A román lapok annak a véleményüknek adnak kifejezést, hogy a merényletet azok közül a számtalanok közül követte el valaki, akik végtelenségig megundorodtak Jonescu politikájától.

— **Megnémult a torony óra.** Ha most babonások lennének, azt mondanánk, ez jelent valamit, legalább is bavat: megállt a toronyóra. Évtizedek óta toltak-múltak a napok nagy eseményeket rejtve magukban, de végeredményben még is csak szárcs egyformasággal a toronyóra ott fenn a magasban szorgalmasan — a város házában példát vehettek volna róla — nagy ügybuzgalommal kongatta a negyedeket. Történetek szenzációik: Weitzer ránk hagyta örökségét, a Maros kiöntéssel fenyegetett, kitört a háború: az óra csak kongatott. Diósi Nusai elment Aradról: az óra járt tovább. A színház óra láma meg-megállt pihenni, néha a minoritáké is csökönyösödött, nem is beszéve az evangélikusról, de a város háza órája az karakter volt, folyton szakadatlanul, fáradhatatlanul dolgozott, sőt még hozzá éjjel fényes ábrázattal fordult a kumpolók felé, hogy azok is tájékozódhassanak az időt illetőleg. S most, most, amikor egy kió hus egyhavi fizetésedbe kerül, amikor libát csak a királyok esznek, ebben a kritikus időben megáll a toronyóra is. Szerzőlött különös és jelentőségteljes. Csak az a kérdés, mit jelent, békét, vagy háborút?

— **Az ipartestületi tartalékkórház beteg részére a következő adományok foilytak be:** Multas Vári 8 korona, Weisselburger Nándorné 8 korona, Löwinger Jenny uszons, Löbl Gyula Bing János, Ransburg Sándorné fehér és vörös bor, Goldschmidt Mihályné rum, Ozv. Csillag Lajosné és özv. Assael Adolfné uszons. A nemesselkü adományokért hála köszönetet mond a kórház vezetősége.

— **Postai tanfolyam Aradon.** Az aradi postafőnökség a következő sorok közlésére kérte fel lapunkat: A napokban posta távirtdai tanfolyam nyílik meg az aradi első és második számú hivataloknál. Erre a tanfolyamra négy középiskolát végzett és tizenhataladik életévüket betöltött fiatal emberek lesznek felvéve.

— **Tüz.** Ma délelőtt tíz óra tájban telefon azt jelentették a rendőrségnek a Lyceumból, hogy a katonai kórház konyhájának kéményétől a padlás deszkái kigyulladtak. A rendőrség intézkedésére a tűsoltóság Sztankovics Milós főparancsnok vezetésével nyomban kivonult a pár perc múlva eloltotta a tüzet. A kár jelentéktelen.

— **Életunt újságíró.** Weimann Raimund gerohdorti születésű hetvenkét éves aradi újságíró ma este nyolc órakor Vadászúrt-utca 2. számú házában levő lakásán felakasztotta magát és mire hozzátartozói rá akadtak, halott volt. Levelét hagyott hátra, melyben azt írja, hogy a rossz viszonyok között nem bír az élettel megküzdeni és választotta a halált. Holtestét kiszállították a temető halottas házába.

— A Matzky-tó. Az idegennek, aki Aradra érkezik, meg kell mutatni a város nevezetességeit. A vértanúsobrot, a Kossuth-sobrot, a kulturpalotát, a Marta-gvárat, s... mit is még? mit is még? Kevés idegennek mutatták talán meg szánt-szándékkal, de annál több botlott bele valószínűleg véletlenül abba a nevezetességbe, hogy ne mondjam: műemlékbe, a mely az aradi korzón díszel. Műemléknek lehet mondani, mert az aszfaltgondozó hivatal (lehet, hogy más címe van a város házában, de ez is ráillik) olyan szeretettel őrzi, mintha a középkorból maradt volna reánk késő utódokra. A műemlék egy mosdótól nagyszámú mélyedés a korzó aszfaltján. Száraz időben semmi egyéb mint egyszerű horpadás. De ha esik az eső és a horpadás megtelik esővízzel: egyszerre kész a tavacska, a korzó kedves kis tengerszeme, hogy már nevet is kapjon: a Matzky-tó. (A kitűnő cukrásznak valóban semmi része nincs a tó keletkezésében, de éppen a cukrászdák ablakából látni legjobban: miként merülnek bokáig gyullan és a korzó tükörrel ismeretlen lábacskák a tó hűs vizébe.) A Matzky-tó — amelynek történetét itt hitelesen meg szeretném örökíteni — így n. r. Ot éve vagyok Aradon, de már öt év előt is éppen ilyen volt mint ma. Ezért hiszem hogy műemlék. Altitólag — történettudós állította — ezen a helyen állt az Arpádok korában emlékeztető aradi országgyűlésen vak Bálkirály sátra. A sátorövek nyomát kegyelettel megőrizték és amikor a korzót aszfaltpáncélba burkolták a műemlék országos bizottságának kívánságára, szépen körülölelték a gödröt aszfalttal. Így támadt a Matzky-tó. A legöregebb aradiak is arra emlékeznek, hogy ilyen volt. A ma korzó aradi leánykák mamái és nagymamái a hetvenes évek elején éppen megfordították vizében karsu lábukat s a közben mint a leányok és unokák ma. Miután azonban Arad annalesében sehol nyoma nincsen annak, hogy a fentebb körülírt műemlék kegyelet megőrzése az esővízben pocskolás szertartásával okvetlenül egybe lenne kötve, mozgalmat kellene talán aziránt indítani, hogy a Matzky-tavat díszes kerítéssel vegyék körül. Így még műemléknek is szebb lenne.

— Adományok. Ötvegy Seidner Bernátné tíz koronát a hadbavonult 28. gyalogezredbeli koronáknak, ötvegy Bara Jánosné tíz koronát a megvakult katonáknak küldött az Aradi Közlöny kiadóhivatala után. A pénzt rendeltetési helyére juttatja a kiadóhivatal.

— Felhívás. Mivel a tanítóképző betegek között nagyszámú tüdőgyulladás fordult elő, és mivel tej nem kapható, felkérem az igen tisztelt jószívű közönséget, a használt teát megszáritani és a vezetőségnek beküldeni, kik előre is hálásan köszönik.

— Máriaradnán december hó 3-án pénteken Báliza Péter ur szállodájában délután fél 3 kor lesz az Aerowash és Gerda lényomású mosógépek gyakorlati bemutatása. Ezen gyakorlatban fényesen bevált új háztartási eszközök 20 és 14 korona árban kaphatók Magyar Ferenc gazdasági és műszaki üzletében Arad Zrinvi-u. 6 sz. 4468

— Gyermek kocsik és gyermek szék, valamint újdonságok óriási választékban naponta érkeznek Fischer nagyruházában Szabadság-tér. Már készül a karácsonyi tárlat, mely december hó 1-én nyílik meg. Mindezt ajánljuk, mint legjobb bevásárlási forrást a Fischer Nagy Ruházát a Szabadság-téren. 227

— Engel keresk. női szaktanfolyamában a december hóban kezdődő 3-4 hónapos kurzusra beiratkozások december 5-ig. — Lázár Vilmos u. 2. (Földes-palota mellett.) Telefon 1046. 4702

— Underwood-gépiró és gyorsíró sz. k. iskola Zifer és Hollos írógépvállalatánál Aradon, főpostával szemben. 4697

— Mikulásra a legjobb játékok és ajándéktárgyak legolcsóbban Fischer Simon Nagy Ruházában, Szabadság-tér 12. szerezhettek be. 227

— Naponta érkeznek újdonságok a Fischer nagyruházába a Szabadság-téren.

LEGUJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Szófia. Szerbia hadserege nem létezik többé. Montenegró és Albánia hegyei között még kóborol néhány ezer katona fél millió aszszonnyal és gyerekekkel éhhaláltól fenyegetve. Az utakon ezerszámra fekszenek az éhhalálban elpusztult, vagy megfagyott emberek. A bolgár kormány eddig a megszállt szerb területen 300 millió dinár papírpénzt állapított meg, amelyre azonban hiányzik az ércfedezet. Hogy a szerb lakosságot a nyomortól megmentés, a bolgárok Hollandia követe útján a megszállt szerb nemzeti banktól követelték, hogy fizetési kötelezettségének tegyen eleget.

Szófia. Hivatalos jelentés. Csapatunk Prizrenden túltolytatták offenzívájukat. A háború kezdete óta Prizrend bevételéig ötvenezer foglyot ejtettünk, kétszázhatvanöt ágyút, százharminchat tüzérszerkecsit, körülbelül százezer fegyvert, 36 000 gránátot, 3 000 000 patront, 2350 vasuti kocsit, 63 mozdonyt zsákmányoltunk. A délnyugati fronton Kicsevo és Krusevo megszállása után Brod városát, a Kicsevo-prilepi uton megszálltuk. Az angol-francia fronton nincs változás.

Budapest. A Pester Lloydnak jelentik Szófiából: A franciák helyzete Makedóniában válságos. Krivoláknál a bolgárok három oldalról zárták el őket. A franciák defenzívára szorítkoznak.

Athén. Szkuudisz hosszabb kihallgatáson volt a királynát, aki a kormány nézetét mindenben osztja. A kihallgatás után sürgős minisztertanács volt, amelyen Szkuudisz előadta az entente követekkel folytatott tárgyalásait. A minisztertanács a helyzet minden lehetőségét tontolóra vette s Görögország helyzetét megbeszélték.

Berlin. Lokalanzeigernek jelentik Athénből: Kitchener és Cochin között súlyos ellentétek merültek fel. Kitchener erélyes hangot követelt Görögországgal szemben, míg Cochin mérsékelt hangot ajánlott. Hogy melyik fél győzött, az bizonytalan.

Amsterdam. A görög kormány kijelentette, hogy azt a követelést, miszerint a görög csapatokat vonják vissza, s a tengerpart védelmét az ententének engedjek át, nem teljesítheti, mert ez semlegességének megsértését jelentené. Ugyanezen okokból a görög Szalonikit nem adhatják fel. A görög kormány azon az állásponton van, hogy ha a központi hatalmak az ellenséget görög területre üznek, ezt nem akadályozhatja meg, miután a területen való kivonulást az entente-nak is megengedte.

London. Az alsóház tegnapi ülésén John Simon indiai államtitkár megtámadta a Northcliff-sajtót. Szemére vetette, hogy felbátorítja az ellenséget, térképkezlésekkel informálja azt s minden erejével a kormány megbuktatására törekszik. A többi felszólalások szintén élesen bírálták a Northcliff sajtót. Haldane megbuktatásával nem elégednek meg. Asquithot, Greyt és Kitchenert is megakarják bukztatni. Követelték a kormány energikus fellépését és eldöntését annak, vajon a kormány uralkodik-e a sajtó felett, avagy a sajtó a kormány felett.

Szerbiából hazakerült ügyvéd.

(Mendemondák egy eltűnéséről. — Magyarország szerb ember szenvedesei.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Szabadka, december 2.

Mikor a Szerbia elleni háborunk megkezdődött, sok legenda, pletyka kelt szárnyra a délvideken, néhány ember abban találta örömet, hogy ostobaságból, vagy rosszindulathoz a legképtelenebb híreket költse hozzáférhetően és kételyen felül álló emberekről.

Igy járt Tapavicza Simon dr., fiatal zsablyai ügyvéd is, akit mindenki jóindulatu, hazafias gondolkozású lateiner embernek ismert, családja itt él Magyarországon, kitűnően járódelmező irodája van Zsablyán, mégis a kósza hír fölvette szárnyaira és már a mozgósításor est beszélték, hogy Tapavicza dr., aki a háboru kitörése előtt egy szerbiai fődélhelvre ment üdülni, — ott maradt és hasája ellen áruást követvén el, beállt az ellentük harcoló szerb seregbe.

Sokan elhitték a hírt, nem gondoltak a legtermészetesebb feltevésre, hogy ugyanis Tapaviczát mint magyar állampolgárt nem engedék hasá a szerbek, — csak családja és ismerősei, barátai kételkedtek a rosszindulatu hírből. Szabadkán is van néhány fiatal ügyvéd, akik együtt voltak Marosvásárhelyen hónapokig Tapavicza ügyvéddel és korrekt, uris és hazafias gondolkozású embernek tanulták ismerni.

Mikor aztán a múlt év őszén, a szerbek először törték be az országba, új hír — az előbbinél is borzasztóbb — indult el az eltűnt ügyvédről. Azt beszélték, hogy a magyarországi szerb harcok idején néhány magyar tiszt felismerte a harcoló szerbek között Tapaviczát, akit el is fogtak és mintán azonosságát megállapították, — mint hazaárulót az első társalkötötték.

A hírt ilyen formában néhány könnyűtéma lap is közölte, mire a szabadkai ügyvédi kamara szükségesnek látta felterjesztésben megkérdezni az igazságügyminisztert, hogy milyen eljárás kövessen.

A válasz az volt, hogy a katonai hatóságok nem tudnak Tapavicza történetéről és hivatalos megerősítés hiányában egyelőre nincs intézkedésre szükség.

Azóta aztán hallgatott a pletyka és egészen mostanáig nem volt hír Tapavicza Simonról.

Történt azonban, hogy a győzelmes magyar, német, bolgár seregek elárastották az egész szerb földet, számos magyar fogoly és internált elbujt és csatlakozott seregeinkhez. Így tett néhány társával Tapavicza is. Egy faluban, ahol a háboru alatt internáltak, rátalál-

lak csapataink, elcsigázva, össesétörve, megkínorva. Magyar fogolytársaival együtt esodósan hétforsongató históriát mondott el szenvedéséről. Neki több jutott ki minden rosszból, mert a szerbek haragudtak rá, hogy szerb létere nem csatlakozott hozzájuk. Tapavicsa azonban kitarított és szenvedett haszáért.

Most basszerkeszt, együtt örült szabadulásának a családjaival ér rövid pihenés után jelentkezett a katonai parancsnokánál.

Ma már Tapavicsa Simon dr. tartalékos hadnagy, akit tavaly a hír és a lapok némelyike felakasztott, — hazája védelmére katonai szolgálatot teljesít.

TANÜGY.

(—) Kérem. A szeptember tanítótestület, mint minden évben, az idén is ingyenkonyhát létesít, amelyet december hó 1-én nyitott meg. Az ingyenkonyhában 50 gyermek jut naponta meleg ételhez, olyan szülők gyermekei, akiknek a sors nem jutott annyit, hogy a sord tél beálltával gyermekeiknek meleg ételt adhasanak. Az ingyenkonyhát, (Nepközi Gyermekegkothon), a nagy-körönység humánus érzésére alapítottuk, mert más tőke nem áll rendelkezésünkre. Azért tisztelettel kérjük Arad város áldozatkész közönységét, vegye partfogásába éhes tanulóinkat, e szives adományaival tegye lehetővé a konyha működését. Onmagukkal lehetetlen, ahhoz gyermekeknek kérünk, hiszük, hogy a szunk nem hangzik el visszhangtalanul. A legcsakályabb adományt is köszönettel fogad a Béga külvárosi köznevelési iskola.

VÁROS ÉS MEGYE

A városi közigazgatási bizottság újalakítása. A jövő héten tartandó törvényhatósági bizottság közgyűlésén Varjassy Lajos polgármester előterjesztést tesz a közigazgatási bizottság újalakítására. Az 1913. év decembereben megválasztott Moller Károly, Mulek Lajos dr., Pácz Béla dr., Robitschek Agoston dr. és Nemes Zsigmond dr. mandátuma jár le. A törvényhatóságnak öt tagot kell választania két évi megbízással. A választás titkos szavazással történik, a kilépő tagok újra választhatók.

Uj könyvek.

* Az orosz hadsereg zülése az orosz-japán háboruban. Dr. Veressájev orvos orvosnak egy megragadó érdekességű könyve jelent meg e címmel a Magyar Könyvtárban, Radó Antal kiváló vállaltában. Veressájev éles kritikával, plasztikusan tárja fel azokat az okokat, amelyek az orosz hadsereg vereségéhez kellett, hogy vezessenek: a veretők és katonák bünel, a fegyelem, lelkiismeretesség és gonosság hiányát. Annyival érdekesebbek ezek az emlékiratszerű feljegyzések ránk nézve, mert az eseményeket, melyeket Veressájev leír, most is mintha megismétlődőnek. A kiváló érdekességű füzetet Ruttkay György fordította gondos hűséggel, fordulatos magyarsággal. A Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) cég kiadásában megjelent füzet ára 90 fillér.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Péntek, 1915. évi december 3-án:

B. Bócsa.

B. Bócsa.

TIMÁR LIZA.

Színmű.

Közvető ár 4,5 korona.

Felolós szervező:

Rudnyánszky Endre.

NYILTTÉR.*

Helybeli és vidéki
kiskereskedők,
kantinosok,
piaci árusok

és más

viszontelárusítók

sz. figyelmébe ajánlom, hogy

noteszek, különböző szintű mappá-levélpapírok, fényes és matt katonai, valamint karácsonyi és újévi levelező lapok, páros és virágos aranyozott levelező lapok, olcsó háborus imakönyvek, cigarettahüvelyek, cigaretta-papírok, írónok, elemi isk. irkák, 100—100-as levélpapírok, vajcsomagoló papírok, író tollak, tömeglevélpapírok, mindenféle csomagoló papírok, makulatura, tábori dobozok és ládikák, stb. papi nagykereskedésemben állandóan nagy mennyiségben és igen olcsó áron kaphatók. Vidéki megrendelések is pontosan intézettek el.

Kerpel Izsó

papi nagykereskedése

Aradon, Andrássy-tér 20.

Telefon 385. szám.

2821

PAFF

varrógépek

műhímezésre és ipari célokra, utolérhetetlen tartósságuk, könnyű, zajtalan járása.

Waffenrad kerékpárok, Iró-angyal védjegyes és Columbia gramophonok, legújabb felvételi Király Ernő lemezek kizárólag

Hammer Vilmos

műszerésznél kaphatók

Arad, Szabadság-tér 5—6.

Telefon szám 96.

Különös minőségű

juhturót

nagyobb mennyiségben azonnal szállíthatók

Albrecht Károly

Erdélyi juh'urógyár

Nagyszében.

Árak és minták kérésre ingyen.

Legnagyobb fűtőanyag megtakarítás!

A városi mérnöki hivatalban ki-próbált

kettős fűtőkályhák
és kettős füstcsövekkel
érhető el.

Megállapítottam nyomat, hogy ezen kályhák és füstcsövek használatánál a fűtőanyag fele megtakarítható.

Patent

Kettős füstcsövek állandóan rak-táron vannak és igen olcsók. —
2. sz. (kis szobára) 9 korona.
3. sz. 9 korona. 6. sz. 20 korona.
Egyedül

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott
szivattyú készítő

Arad, Rákóczi-utca 27.

Tek. Hönig Ottó unak, Arad.

A kettős „Patent” fűtőcső igen jó, mert kevés fával sok meleget ad Mindenkinek ajánlhatom. Tisztelettel Fejér Gyula.

Patent kútszivattyúk.

Patent borszivattyúk.

Patent tűzifecskendők.

Hölgyközönség

szíves tudomására
hírom, hogy az

ősz és téli szöveteim megérkeztek.

Módomban áll legújabb divatlapjaim
után legizlésebb kosztümöket és
alkalmi ruhákat szolid árban elké-
szíteni.

Szíves megrendeléseket kérek, kitűnő tisztelettel

Varga Kálmán női szabó divatterme, Deák Ferenc-utca 39.

Eladó

30 darab uradalmi

sertés

7-8 hónapos mangolica faj. Cím
a kiadóhivatalban. 4693

Eladók legfinomabb

essentiát,

elsőrendű gyártmányt,

rum, törköly, szilvórium

és mindennemű

likörök

előállításához.

Kalmár Endre

Arad, Asztalos Sándor-u. 5.
670. Megyei telefon 670.

Magyar királyi államvasutak.

240024—1915. F. IV. szám.

Arverési hirdetmény.

A kézbesíthetetlen küldemények a vasuti üzletszabályzat 81. §-a értelmében az alább felsorolt állomások teherárú raktáraiban, délelőtt 9 órakor a következő napokon fognak azonnali készpénzfizetés mellett nyilvánosan eladatni:

Állomás	1915. decemb. hó	nap
Arad	15-én.	
Békéscsaba	14-én.	
Brassó	20-án.	
Budapest—Józsefváros	28-án.	
Budapest dunapart teher p. u.	20-án.	
Budapest nyugati pályaudvar	29-én.	
Debreczen	27-én.	
Eszék	30-án.	
Fiume	28-án.	
Győr	17-én.	
Kassa	16-án.	
Kolozsvár	14-én.	
Losoncz	21-én.	
Miskolcz	24-én.	
Nagyszében	28-án.	
Nagyvárad	28-án.	
Pápa	22-én.	
Pécs	17-én.	
Pozsony	15-én.	
Sátoralja-Ujhely	29-én.	
Szabadka	28-án.	
Szatmárnémeti	22-én.	
Szeged	21-én.	
Szolnok	16-án.	
Temesvár Józsefváros	24-én.	
Ujvidék	27-én.	
Zágráb	29-én.	
Kaposvár	30-án.	

Budapest, 1915. évi november hó 22.

Az igazgatóság.

(Utányomás nem díjaztatik).

Költözők figyelmébe!

villany bevezetéseket,
csillár átszereléseket
jutányosan végez

Kalmár József
villanszerelési vállalata
Arad, Salac-utca 2. sz.
242. Telefonszám 242.

Uraságok és kereskedő urak figyelmébe!

Hadi foglyok és munkások részére
nagyobb mennyiségű jó meleg
erős téli vattás kabát drb K 15.—
Jó meleg erős téli nadrág drb K 6.—
Jó meleg vastag téli trikó ing drb K 5.—
Jó meleg téli posztó harisnya drb K 4.—
Egy komisz ing és alsó nadrág K 5.—
Egy pár erős munkás bakkanos,
patkóval és szeges talppal K 25.—
Mint hogy ezen dolgok nagy forgalomnak
tervezendők, igyekezzenek beszerezni, míg
a készlet tart! 4710

Kapható:

Herzfeld Gyula
ruhakereskedésében
Arad, Asztalos Sándor-u.

A szájuég desinficiálásánál, valamint a torokbetegségeit

előidéző
bacillusok előléseánél, amely különösen gyermekeknel rendki-
vüli fontossággal bír, mint feltűnően hatásos szer, seholsem
nélkülözhető a **Formodor tablettá.**

Egy üveg 50 tablettával, 2 korona 50 fillér.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A
szájuégot desinficiálja, utólze
igen kellemes. Ara egy porcellán-
szelencének 60 fillér.

Fejkorpat

leggyorsabban megszünteti

az eddig egyedüli ily szer, a vi-
lághírű „Krovil“ korpa-
kenőcs.

Ara egy tégelynek 2 korona.

Penti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJOS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrassy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben).

A szépségápolás titka a használandó
szépségápolószerek helyes megválasz-
tása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készit-
mény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fill-
lér. 1 tégely krém 1 korona.

Színes arcpорок!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila,
testezin, sárga, barna Színházi vagy este
kávéházi világításnál osodás hatású.

Kapható:

1845

Rozsnyay Máttyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

As apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítható.

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűkkel 8 fillér.

Vastagabb betűkkel kívánt szavak aláhúzással jelzendők.

A legkisebb hirdetés 60 fillér.

Az apróhirdetések előre fizetendők.

A hirdetések délután 1/2 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

OKTATÁS.

Junge intelligente Dame ertheilt Unterricht in Deutschen. Adressen abzugeben in der Administration. 4727

Német tanár, vagy tanárnő keresetlik, hetenként kétszer, az esti órákban, 20—30 személy tanítására. Bővebb felvilágosítást nyújt Bodnár Jakab, gróf Leiningen-utca 12. 4718

ALKALMAZÁST KERES.

Egy ügyes bejárónő alkalmazást keres. Treška Mariska, Margit-u. 12. 4719

ALKALMAZÁST NYER.

Egy fiatal fűszeres segéd azonnali beépítésre keresetlik Sáf-rán Emilnél, Győrök. 4721

Ügyes megbíható vas, fűszeres segédet keres Welser János, Marosillya. 4665

Irodistanó gyors- és gépirónő, jó számoló és jó írással a onnal is vétetik Ehrenfeld Ignác főszénagykereskedésében Aradon. 4704

KIADÓ LAKÁS.

Butorosott 2 ablakos utcai szoba, elegánsan, újonnan berendezve, kiadó Kölcsey-utca 8. 4669

Különbejárata elegánsan butorosott utcai szoba, villanyvilágítással, kiadó Vécsey-utca 12. 4650

2 szobás udvari lakások Andrassy-tér 8. sz. alatt azonnalra kiadók. Bővebbet a házmesternél.

Andrassy-tér 8. sz. alatt egy l. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, azonnalra kiadó. Bővebbet a házmesternél.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Eladó manitör készlet, vadonat új, szép kazettában, karácsonyi ajándéknak alkalmas. — Ugyanott több párna eladó. Nádor, Hal-tér 1. 4720

Keresek keveset használt jókarban levő villanyos cellárt s lámpákat méltányos árban. Ajánlatokat kérem Orczy utca 6/b., 18. 4705

Katonai szolgálatra alkalmas kő, tiszt nyereg és felszerelés keresetlik, Tabakovits Emil, Thököly-tér 2. a. 4722

Őszi Divat Album 1000 ábrával kor. 240 Pichler Sándor könyv- és papirkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. 781

Mereml császarkörte szőlő, többféle alma, citrom és más délgümölcsöt ajánlok. Galler Anna, Deák Ferenc-utca, Fehér Kereszt épület. 4599

Sárga bagaria, laak, valamint az összes divatos betétes cipők tisztításához a legjobb szer az „Eos Cream” kapható Aradon kizárólag a Cipő Tözsdeben. 8405

Vesszek lehetőleg új állapotban modern kivitelben egy ebédlő és há'ószoba berendezést. Alánlatok „Hivatalnok” jellege alatt a kiadóba intézendők. 4706

Kitűnő minőségű

TEA

1/2 kiló 6 korona.

Portea 1/2 kiló 8 korona. Kapható

Hajós Józsefnél Arad, Csernovits Péter-utca 25 sz.

A drága fűtőanyag mellett sokat megtakarítunk,

ha a tüzelésnél

olcsó hulladék papírt

használunk. Ilyen hulladékpapír kb. 50 kilós bálákban csomagolva kapható: bálanként 2 koronáért az

Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Apróhirdetések az „Aradi Közlöny” részére felvétetnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

**Szappan,
Gyertya,
Gyufa,
Gépfaggyu,
Gépolajok,
Focsikenőcs,
Zsiradékárak és
Petroleum**
nagy raktára
Hubert József
Arad, Szabadság tér.
Telefon 262. sz.

**Cognac,
Likőrök,
Szilvorium,
Törkölypálinka,**

Tea és Rum

jutányos áron kaphatók:

**Körösvölgyi Pálinkarakartár,
Lloyd-palota. 850**

Eladó

egy 168 cm. magas, kicsit derese, sötét pej, 5 éves, Gróf Károlyi Gyula tollvér méneséből származó Primusz ivadék

ménló

(lovagolni is lehet) 4000 koronáért; egy 165 cm. magas, deres, 10 éves, szelíd

hátasló kanca

2000 koronáért. Komoly vevőnek a lovak megtekintésére kocsit küld Magyarbányhegyes állomásra özv. Jakabffy Zoltánné gazdasága, posta Dombiratos. 4639

Jó anyák, gondos szülők

legjobban eszelékszenek, ha gyermeküknek átlátszó, kellemes ízű, mindig friss:

Hajós-féle

Csukamájolajat

adnak; a hű ősebb idő beálltával ennek használata igen fontos. Egy üveg utasítással ára 2 korona 50 fillér.

Fagydagánatok

elmulasztására, fagyviszketegség biztos megszüntetésére legjobb szer a „Frigin”.

Ará egy üvegnek ecsettel és utasítással 70 fillér.

Legjobb fekete v. barna

Hajfestő

a „Melogen”. Ara 2 korona.

Szörvesztő-Dephler.

E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrt aró, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél

Hajós Arpád

gyógyszerárában

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapított 1880. évben az Aradmegyei Közkórház számára.